

הפרויקט הלאומי של עולי אתיופיה

סיכום שנתי
ינואר - ספט' 2006

מוגש ע"י נגסט מנגשה
מנכ"לית הפרויקט הלאומי

אוקטובר 2006
תשרי תשס"ז

תוכן העניינים

4	א. רקע
4	ב. מבוא
5	ג. SPACE – נוער בבתי ספר
5	ג.1. תוכנית סיוע לימודי והכנה לבגרויות
11	ג.2. תוכנית הנחיית קבוצות הורים
13	ג.3. תוכנית הכנה לצה"ל
14	ג.4. מלגות לסטודנטים
15	ד. SPACE – נוער במצבי סיכון
15	ד.1. מרכזי נוער
17	ד.2. תוכנית מניעת שימוש לרעה באלכוהול ובסמים בקרב נוער יוצא אתיופיה
20	ה. SPACE - בניית קהילה
20	ה.1. הכשרת ועדות היגוי יישוביות
21	ה.2. מנהיגות מוניציפלית
22	ה.3. פיתוח מנהיגות שכונתית
23	ו. ועדות מקצועיות
23	ו.1. ועדות ארציות
23	ו.2. ועדות יישוביות
24	ז. קשרי חוץ ומשלחות
24	ז.1. קשרי חוץ
24	ז.2. משלחות
25	ח. אתגרים

דברי פתיחה

הדו"ח השנתי לשנת 2006 המוגש על ידי מנכ"לית הפרויקט, הגב' נגסט מנגשה, מדבר בעד עצמו. הוא מסכם עשייה ממושכת ומאומצת הנסמכת על תשתית ניהולית, מקצועית וציבורית משולבת, המבטאת שיתוף פעולה של כל השותפים לפרויקט: נציגות הארגונים של הקהילה האתיופית, הארגונים היהודיים – איחוד הקהילות היהודיות בצפון אמריקה, הסוכנות היהודית, הגוינט וקרן היסוד, וממשלת ישראל; הקמת המפעל הזה וביסוסו נעשתה באותה רוח בה הונחו יסודותיו לפני למעלה מחמש שנים - תוך ראייה משותפת של קהילת עולי אתיופיה כמרכיב חיוני בפיתרון השאלות הקשורות בקליטתה המלאה ותוך שמירה קפדנית על איכות ביצוע והקפדה על הוצאה מנהלית מינימאלית. כיום הפרויקט ממוצב, איתן, ויש לו מקום של מהות וכבוד.

נוסף על ההישגים המקצועיים תאפיינה השנה החולפת בחיזוק המחויבות של איחוד הקהילות היהודיות בצפון אמריקה לפרויקט שהתבטאה בקשר הדוק מאוד אתנו ובהגברה משמעותית של התמיכה הכספית בפרויקט אשר אפשרה לנו פריסה רחבה יותר ויצירת זיקה ישירה של הפרויקט ליותר מ-10% מבני הקהילה. ממשלת ישראל מימשה, אחרי עיכובים ממושכים, חלק מההתחייבות הכספית שלה לשנת 2005 ויש לנו יסוד להניח שנוכל להשלים מימוש כל ההתחייבות ולקבל הקצאת מקורות לשנה זו ולשנה הבאה - לא נניח לה. בצד ההקצאות מהארגונים היהודיים עלינו לשוב ולברר את נוסחאות השותפות כדי שנוכל לעמוד במטלותינו. הצלחנו לקבל השתתפות כספית ראשונית מקרן היסוד ולא נרפה ממאמצינו להגדילה.

אני מבקש לקדם בברכה את כל המשתתפים ומאחל לכולנו מושב פורה ומעניין.

ראובן מרחב
יו"ר הפרויקט הלאומי של עולי אתיופיה

העתק: מר לי קורמן, יו"ר עמית;
הגב' נגסט מנגשה, מנכ"לית

א. רקע

הדו"ח שלפניכם מהווה סיכום לשנת תשס"ו – שנת הפעילות השנייה של הפרויקט הלאומי. בשנה זו ניכרים הישגים בקרב משתתפי התוכניות השונות בשלושת התחומים של SPACE – סיוע לימודי והכנה לבגרויות, נוער במצבי סיכון ובניית קהילה. שני התחומים הראשונים מתמקדים באוכלוסיית היעד מגיל 13-18.

בינואר 2005 הושקו התוכניות הראשונות של הפרויקט הלאומי ב-6 יישובים ובמסגרת התפתחותו התרחב הפרויקט עד אוגוסט 2006 ל – 16 יישובים בכל רחבי הארץ. הצפי הוא כי עד אוגוסט 2007 יפעל הפרויקט ב – 26 יישובים בישראל.

ייחודיותו של הפרויקט והסיבה העיקרית להתקדמותו הינו השותפות הפעילה של קהילת יוצאי אתיופיה בשלבים הראשונים ובהפעלתו בשטח.

דו"ח זה סוקר את הפעילות בהרחבה כפי שצוין בתוכן העניינים לעיל.

ב. מבוא

בשנה זו צבר הפרויקט הלאומי של עולי אתיופיה תאוצה והתרחב מ – 7 יישובים ל – 16 יישובים, הפרוסים בכל הארץ מעפולה בצפון ועד באר שבע בדרום.

שלושת התחומים המרכזיים (SPACE) שנקבעו כאבני יסוד עבור תוכניות הפרויקט הלאומי בתחילת דרכו, עדיין מהווים את סימני הדרך המשמעותיים להמשך ביסוסו של הפרויקט והטמעתו בקרב קהילת יוצאי אתיופיה. התחומים הם: חינוך, נוער במצבי סיכון והעצמת קהילה.

הפרויקט הלאומי צועד קדימה בשיתוף ובתיאום מקסימאלי עם כל שותפיו – נציגות קהילת יוצאי אתיופיה, הארגונים היהודיים וממשלת ישראל. הפרויקט ייחודי בכך שהפעלת התוכניות ומעורבותו ביישוב נעשים בהובלתה של הקהילה המקומית.

חשוב לציין כי על אף הקשיים הרבים הן בתהליך הקמתו של הפרויקט והן בתהליך יישומו בשטח באמצעות צוות מצומצם, בתום שנתיים של עשייה אינטנסיבית וענפה בכל קנה מידה אפשרי, הצליח להביא את כל השותפים סביב שולחן אחד ולהגביר את המודעות לאתגר המיוחדש בתהליך קליטת העולים מאתיופיה.

לכל השותפים יתרונות רבים שמביאים עמם ניסיון וידע מצטבר בתחומי העשייה כך שהפרויקט מצליח להיעזר בתשתית זו לקידום הקהילה והבאתה להישגים כדלקמן:

1. 3,600 תלמידים מקבלים סיוע לימודי (ראה טבלה מס' 1).
2. 1,000 תלמידים משתתפים בתוכנית אופק לבגרות (במימון חלקי בלבד).
3. 545 תלמידים משתתפים בתוכנית עתידים – ENP (ראה טבלה מס' 2).
4. 15 מרכזי נוער מתוכם 3 מרכזים בהקמה.
5. 55 משתתפים בתוכנית למניעת שימוש באלכוהול ובסמים ב – 5 יישובים.
6. כ – 40 קבוצות בתוכנית הכנה לצה"ל בכל רחבי הארץ.
7. כ – 300 הורים משתתפים בתוכנית הנחיית קבוצות הורים בכל רחבי הארץ.
8. 249 סטודנטים קיבלו מלגות כאשר כל סטודנט מחויב להתנדבות בקהילה. את הפיקוח על המתנדבים והתיאום מבצע רכז מטעם הפרויקט הלאומי.
9. כ – 600 פעילים מקומיים וארציים משתתפים עד סוף השנה בתוכניות הכשרה.

ג. SPACE – נוער בבתי ספר

ג.1. תוכנית סיוע לימודי והכנה לבגרויות

תוכנית הסיוע הלימודי וההכנה לבגרויות הינה התוכנית המרכזית אשר פועלת בכל רחבי הארץ.

כיום משתתפים בתוכנית כ – 6,000 תלמידים כאשר מתוכם כ – 500 תלמידים לומדים במסגרת תוכנית עתידים לתלמידים בעלי פוטנציאל גבוה.

תוכנית זו הושקה לפני שלוש שנים ועברה תהליך הקמה ומייצוב בתוך בתי הספר בהם היא מופעלת. מנהלי בתי הספר מחויבים לתוכנית ונוטלים חלק בהובלתה על מנת לקדם את התלמידים להישגים לימודיים ושינוי התנהגויות למידה.

חשוב לציין כי בתקופה קצרה זו אנו מקבלים משוב ממנהלים ומורים על מגמה חיובית של התוכנית בהישגים הלימודיים שמתבטאים בצמצום הפערים, צמצום הנשירה הסמויה והגלויה ממערכת החינוך. עצם קיומה של התוכנית בתוך בתי הספר הביאה עימה שינוי בעמדות והציפיות של המורים כלפי התלמידים ילדי עולים מאתיופיה.

מנהלי בתי הספר והמורים רואים בתוכנית זו קרש קפיצה המעניקה הזדמנות וסיכויי הצלחה למיצוי הפוטנציאל והמסוגלות אישית של כל תלמיד ותלמיד.

מטרת העל של התוכנית מתחלקת לשני קהלי יעד :

- תלמידי תיכון – השגת תעודת בגרות איכותית אשר בעזרתה יוכלו להשתלב במוסדות השכלה גבוהה בעתיד.
- תלמידי חטיבות ביניים – שילוב התלמידים בתיכונים עיוניים ביישובים השונים וצמצום יציאתם לפנימיות.

בנוסף להיבט הלימודי התוכנית שמה דגש על ההיבטים החברתיים הכוללים העצמה אישית, יכולת חשיבה עצמאית, מניעת נשירה ממערכת החינוך הפורמאלית ושיפור בהתנהגויות למידה.

טבלה מס' 1: טבלת פעילות בתוכנית עתידים לפי יישובים

שם הישוב	גוף מפעיל	מס' תלמידים	מס' תלמידים יוצאי אתיופיה
אשדוד		100	90
אשקלון		50	38
ראשון לציון		50	29
עפולה		45	35
רמלה		40	40
חדרה		130	54
קרית גת		40	44
קרית מלאכי		40	43
גננות וטכנאות נוף		80	33
ימין אורד		55	53
כפר ירוק		40	8
מאיר שפיה		80	25
רמת הגולן		90	43
הדסים		30	10
סה"כ		870	545

להלן פילוח המשתתפים בתוכנית סיוע לימודי והכנה לבגרויות ע"פ יישוב וגוף מפעיל:

טבלה מס' 2: טבלת פעילות סיוע לימודי והכנה לבגרויות לפי יישובים ולפי גופים מפעילים

מס' משתתפים בפועל		גוף מפעיל	יישוב
2006	2005		
580	227	ברנקו וייס	נתניה
237	167		לוד
480	-----		אשדוד
103	50		קרית מלאכי
179	214		קרית גת
543	-----		אשקלון
450	356		באר שבע
163	158		עפולה
168	161		חדרה
87	-----		מקסם
146	-----	החברה למתנ"סים	גדרה
200	-----		רמלה
87	-----		יוקנעם
181	-----	אורט	ירושלים
52	-----		קרית ביאליק
3,656	1,333		סה"כ

ג.1.1. הישגים של התוכנית

ההצלחות וההישגים של תוכנית הסיוע הלימודי וההכנה לבגרויות ניתנים למדידה ביישובים בהם פועלת התוכנית מעל שנתיים.

ג.1.1.א. בגרויות חורף 2005

בדו"ח זה נציג את הנתונים לגבי בגרויות חורף 2005 של מכון ברנקו וייס בלבד בארבעה יישובים מרכזיים בהם ריכוז גבוה של תלמידים יוצאי אתיופיה - אשדוד, באר-שבע, אשקלון ולוד. נתון זה הגיע באיחור לכן אנו מעדיפים להציגו בדו"ח הנוכחי.

טבלה מס' 3: זכאות לבגרות בקרב תלמידי י"ב בתוכנית, לפי יישובים (באחוזים)

לוד	אשדוד	אשקלון	באר-שבע		
10	38	67	12	127	סה"כ תלמידים
					איכות הבגרות:
10	39	43	25	38	ללא זכאות
20	32	36	58	35	זכאות בסיסית
20	18	18	17	18	בגרות העומדת בקריטריונים אקדמיים
10	5	3		4	בגרות טובה
40	5			5	בגרות איכותית

טבלה מס' 4: זכאות לבגרות של תלמידי כיתות י"ב, לפי קבוצות אוכלוסייה, יישוב ואיכות הבגרות (באחוזים)

% הזכאים לבגרות העומדת בדרישות הסף של האוניברסיטה		% הזכאים לבגרות		
מסיימי י"ב בקרב כלל האוכלוסייה (שערוך)	בוגרי התכנית	מסיימי י"ב בקרב כלל האוכלוסייה	בוגרי התכנית	
48	27	57	62	ממוצע ארצי
19	27	41	62	ממוצע ארצי בקרב יוצאי אתיופיה לפי יישובים:
46	17	55	75	באר-שבע
34	21	64	57	אשקלון
34	28	67	61	אשדוד
46	70	50	90	לוד

ג.1.1.ב. בגרויות חורף 2006

להלן הצגת הישגי התלמידים שהשתתפו בתוכנית בכל המקצועות בהם נבחנו - מתמטיקה, אנגלית ומקצועות הומניסטים אחרים. הממצאים נותחו ביחס לשתי שאלות מרכזיות:

- מהו אחוז התלמידים שעברו את בחינות הבגרות בכל מקצוע?
- מהי רמת הציונים שהשיגו בבחינות אלו בכל מקצוע?

הישגים לימודיים ע"פ מקצועות:

מתמטיקה: מהישגי התלמידים במתמטיקה עולה, כי הרוב הגדול (78%) של התלמידים שניגשו להיבחן עברו את מבחני הבגרות בהצלחה. כמו-כן, רמת הציונים הייתה גבוהה כמעט בכל הקבוצות שפעלו - בשתיים מהן ממוצע הציונים הסופי היה 80 או 81 ובקבוצה נוספת - 77.

טבלה מס' 5: הישגי התלמידים יוצאי אתיופיה שהשתתפו בבגרויות חורף 2006 במתמטיקה, לפי רמה

מדרג *		ממוצע ציונים סופי	% העוברים	מס' עוברים	מס' ניגשים	רמה
++	+					
++	++	80	80%	28	35	1
-	+	66	70%	31	44	2
++	++	81	83%	5	6	3
+	++	77	93%	14	15	4
+	+		78%	78	100	סה"כ:

מדרג:

- ++ = 80% ויותר מהתלמידים בקבוצה עברו את בחינות הבגרות / קיבלו ציון 80 ויותר
- + = 70-79% מהתלמידים בקבוצה עברו את בחינות הבגרות / קיבלו ציון 70-79
- = 60-69% מהתלמידים בקבוצה עברו את בחינות הבגרות / קיבלו ציון 60-69
- = 59% ופחות מהתלמידים בקבוצה עברו את בחינות הבגרות / קיבלו ציון 59 או פחות

אנגלית: לפי דיווח המורים בבתי הספר, מקצוע האנגלית הוא אחד המקצועות בהם התלמידים יוצאי אתיפיה מתקשים במיוחד. מהישגי התלמידים באנגלית עולה כי הרוב הגדול (76%) של התלמידים שנבחנו באנגלית עברו את מבחני הבגרות בהצלחה. אולם, רמת הציונים הייתה נמוכה באופן יחסי. כך לדוגמא, ממוצע הציונים הסופי של תלמידים שעברו את המבחן ברמות B, D, ו- E היה 66 או פחות, ובנוסף, תלמידים שעברו את המבחן ברמת A, C ו- G - היו בעלי ממוצע ציונים שנע בין 76-73.

טבלה מס' 6: הישגי התלמידים יוצאי אתיפיה שהשתתפו בבגרויות חורף 2006 באנגלית, לפי סוג המבחן שעברו

רמה	מס' ניגשים	מס' עוברים	% העוברים	ממוצע ציונים סופי	מדרג * % עוברים ממוצע ציונים
A	6	5	83%	76	++ +
B	44	28	64%	64	- -
C	39	33	85%	74	++ +
D	59	46	78%	66	+ -
E	27	18	67%	64	- -
F	8	8	100%	84	++ ++
G	7	7	100%	73	+ ++
סה"כ:	190	145	76%		+ +

מקצועות הומניסטים: במקצועות אלה קיימת שונות רבה בהישגי התלמידים. באופן כללי, כמעט בכל המקצועות רוב התלמידים שנבחנו עברו את מבחני הבגרות בהצלחה.

טבלה מס' 7: הישגי התלמידים יוצאי אתיפיה שהשתתפו בבגרויות חורף 2006 במקצועות ההומניסטיים

רמה	מס' ניגשים	מס' עוברים	% העוברים	ממוצע ציונים סופי	מדרג * % עוברים ממוצע ציונים
תנ"ך	63	40	63%	58	- -
חיבור	42	41	98%	70	++ +
אזרחות	39	29	74%	65	+ -
ספרות	37	30	81%	64	++ -
היסטוריה	20	15	75%	64	+ -
לשון	10	5	50%	56	-- --
תולדות ע"י	9	8	89%	78	++ +
ידע עם	2	2	100%	64	++ -

מדרג:
 ++ = 80% ויותר מהתלמידים בקבוצה עברו את בחינות הבגרות / קיבלו ציון 80 ויותר
 + = 70-79% מהתלמידים בקבוצה עברו את בחינות הבגרות / קיבלו ציון 70-79
 - = 60-69% מהתלמידים בקבוצה עברו את בחינות הבגרות / קיבלו ציון 60-69
 -- = 59% ופחות מהתלמידים בקבוצה עברו את בחינות הבגרות / קיבלו ציון 59 או פחות

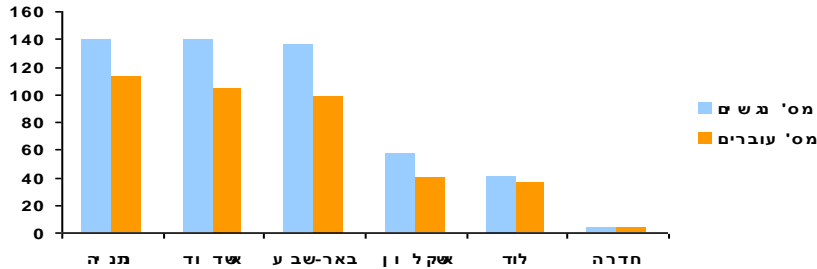

הישגי התכנית ביישובים השונים :

1. היקף התלמידים שניגשו לבחינות הבגרות בכל יישוב.

מתרשים 1 עולה כי היקף הפעילות הגבוה ביותר היה ביישובים נתניה, אשדוד ובאר-שבע - כ- 140 תלמידים. ביישובים אשקלון ולוד ההיקפים היו נמוכים יותר, ואילו בחדרה הוגשו לבחינות הבגרות במסגרת התכנית - 3 תלמידים בלבד.

תרשים 1 : אחוז התלמידים שעברו את בחינות הבגרות מבין כלל הניגשים, לפי יישוב

2. אחוז התלמידים שעברו את בחינות הבגרות מבין כלל הניגשים בכל יישוב.

מתרשים 1 עולה כי בכל היישובים הרוב הגדול של התלמידים שניגשו לבחינות הבגרות עברו אותן בהצלחה. אחוזים גבוהים במיוחד היו בלוד (88%) ובנתניה (81%).

לסיכום:

מהישגי התלמידים בבחינות בגרות החורף 2006 עולה, כי רוב התלמידים עברו את מבחני הבגרות בהצלחה:

- האחוזים הגבוהים ביותר היו במקצועות המתמטיקה והאנגלית, בהם 78% ו- 76% מהתלמידים עברו את בחינות הבגרות (בהתאמה).
- מבין המקצועות ההומניסטיים - אחוז גבוה של עוברים היה במקצועות - חיבור (98%), תולדות עם ישראל (89%), ספרות (81%) וידע עם (100%). לעומת זאת, הישגים נמוכים במקצועות ההומניסטיים היו בעיקר בלשון ובתנ"ך.

טבלה מס' 6: טבלת סיכום הישגים

חדרה	לוד	אשקלון	באר-שבע	אשדוד	נתניה		
2	5	3	9	7	7	סה"כ מקצועות	
2	12	5	15	13	16	סה"כ תתי מקצועות ¹	
3	41	57	136	139	139	סה"כ נגשו ²	
3	36	40	99	104	113	סה"כ עברו	
						עוברים את בחינות הבגרות:	
						% העוברים ממוצע (מסך כל התלמידים)	
	100%	88%	70%	73%	75%	81%	
						80% ויותר ³	
	(2) 100%	(10) 83%	(2) 40%	(8) 53%	(7) 55%	(11) 69%	
	-	-	-	(2) 15%	(3) 18%	70-79%	
	-	(2) 17%	(3) 60%	(4) 27%	(2) 15%	60-69%	
	-	-	-	(3) 20%	(2) 15%	(2) 13%	50-59%

¹ סך כל המקצועות ותתי המקצועות (קבוצות במתמטיקה ובאנגלית).

² קבוצות הלימוד היו בהרכב של 5-6 תלמידים בכל יישוב

³ המספר בסוגריים הינו מספר הקבוצות ביישוב בתא זה.

הגורמים המרכזיים המשפיעים על הישגי התכנית:

- הבניית שיתוף פעולה רציף בין צוות התוכנית לבין ההנהלה וצוות ההוראה בבית הספר.
- מוטיבציה גבוהה של חלק מהילדים להצליח בלימודים.
- עבודה בקבוצות קטנות אפשרה הרחבת ההתאמה האישית של תכנית הלמידה לצרכי התלמידים, וסייעה ביצירת תחושת הצלחה של התלמידים.
- שימת דגש על מתן יחס אישי לכל תלמיד ותלמיד, הגביר את תחושת המסוגלות האישית ואת המוטיבציה להשקיע בלימודים.
- מנחה הנוער תרם באופן משמעותי לחיזוק היבטים אישיותיים-חברתיים, שסייעו לו להתמודד טוב יותר עם משימות הלמידה (התמדה בהשקעה, התמודדות עם מצבי לחץ, וחיזוק תחושת המסוגלות והאחריות האישית).

ג.2. תוכנית הנחיית קבוצות הורים

ג.2.א. רקע כללי

מתוך הראייה ההוליסטית של הפרויקט הלאומי, מיועדת תוכנית זו להורי תלמידים המשתתפים בתוכנית הסיוע הלימודי והכנה לבגרויות. מטרתה העיקרית של התוכנית היא להקנות להורי התלמידים כלים נוספים להתמודדות יום יומית עם חינוך ילדיהם.

התוכנית כוללת תכנים ונושאים מגוונים כגון: נושאים הקשורים להורות, הבדלים בין תרבויות בין החברה האתיופית לחברה הישראלית, תקשורת בין הורים לילדים, הורות לנערים מתבגרים, סדרי עדיפויות, זכויות וחובות.

לתוכנית מס' מטרות מרכזיות:

1. לפתח את המודעות של ההורים והקהילה ביחס לחינוך הילדים.
2. לחזק את הקשר בין ההורים, הילדים ומערכת החינוך.
3. להעצים את סמכותו של ההורה בעיני ילדיו לאור המעבר הבין תרבותי והעברת מידע וידע כדי שיוכל לסייע לילדיו להתקדם בהצלחה במסגרת המערכת הבית ספרית.
4. לתת מענה הורה-ילד-בית ספר.
5. לגלות מעורבות הורית בחברה הסובבת את ילדיו.

ממשובים שהועברו למשתתפים בתוכנית שביעות רצון מהתוכנית והתעניינות רבה בעיקר בנושאי חינוך והתמודדות עם ילדים בכלל ועם נוער בגיל ההתבגרות בפרט. המשתתפים הדגישו כי הסדנאות תרמו להם להבנת האחריות המוטלת עליהם בחינוך ילדיהם.

מתוך הנתונים רואים כי הייתה נוכחות גבוהה של ההורים בתוכנית וכן התמדה גבוהה. בנוסף העלו ההורים דילמות ושאלות לגבי החומרים הנלמדים.

ג.2.ב. תיאום וגיבוש תכנים

כחלק מתפקידו של הפרויקט הלאומי להיות גוף מתאם ויוצר פורומים סביב שולחנות עגולים לתיאום ולגיבוש נושאים על מנת למנוע כפילויות ובזבוז משאבים, הוקם פורום לעבודה עם הורים שחברים בו: הנציגות ארגונים יוצאי אתיופיה, הג'וינט, משרד הקליטה, משרד החינוך, הסוכנות היהודית, גופים מפעילים וארגון סליי. מטרת הפורום היא לגבש נושאים מרכזיים אחידים לתכני התוכנית ולתאם ברמה יישובית וארצית.

החלטות הפורום הארצי ברובן יושמו בשטח וכן בוצעו מיפויים מעמיקים בהתאם לצרכי קהל היעד כדי לשפר ולשדרג את התוכנית. בתחילת שנה זו כינסנו את הפורום הארצי לצורך הפקת לקחים ולמידה מהשטח.

להלן נתונים לגבי מספר המשתתפים, קבוצות ומס' המפגשים :

טבלה מס' 7: תוכנית קב' הורים 2005 – 2006

2006			2005		גוף מפעיל
מספר מפגשים	מספר משתתפים	מספר קבוצות	מספר מפגשים	מספר משתתפים	עלמ"א
25	61	4	11	34	באר שבע
18	40	2	-	-	אשקלון
-	-	-	11	32	גדרה
43	101	6	22	74	סה"כ
פידל					
36	46	3/4	24	45	חדרה
0	0	0/3	25	52	לוד
24	28	2/9	15	60	נתניה
24	32	2/3	-	-	רמלה
84	106	7/19	64	157	סה"כ
מכון אדלר					
15	76	4	35	68	אשדוד
0	0	0	35	68	קרית מלאכי
24	21	2	-	-	יוקנעם
39	91	6	70	136	סה"כ
166	298	19	156	300	סה"כ כללי

ע"פ הטבלה לעיל נמצא כי מס' המשתתפים בשנת 2006 לא גדל לעומת מספר המשתתפים בשנת 2005. הסיבה העיקרית לכך היא התחלת התוכנית בחודש אפריל השנה עקב תהליך מכרז ארוך ומורכב שהסתיים בינואר 2006.

סיבות נוספות שמעידות על הקשיים בתהליך העבודה בשטח הן :

- ריבוי תוכניות לאוכלוסיית היעד וכפילויות במשתתפי התוכניות.
- השוני התרבותי באפיוני מערכת החינוך בישראל ובאתיופיה גרמה לחוסר מעורבות של ההורים בחינוך ילדיהם.
- בעקבות משברי גיל ההתבגרות והעלייה, הורים מרגישים שאין בידם כלים מתאימים לחנך את ילדיהם.
- הפעילות החלה חודשיים לפני סיום שנת הלימודים, דבר שהפחית את מספר הקבוצות שנפתחו.

המלצות :

- חשוב לתקצב ולשלב טיולים לגיבוש קבוצתי, להכרת הארץ, ליצירת גאווה ותחושת שייכות.
- הקצאת רכז עירוני לגיוס ההורים ומעקב נוכחות.
- יצירת אמון בין הגוף המפעיל לקהילה ברמה היישובית.

ג.3. תוכנית הכנה לצה"ל

תוכנית הכנה לצה"ל מיועדת לאותם התלמידים שמשותפים בתוכנית סיוע לימודי והכנה לבגרויות. מטרת התוכנית הינה להעניק לנערים מידע וידע על תהליך הגיוס לצה"ל ולסייע להם בהכנה למבדקי כניסה ליחידות מובחרות. יחד עם זאת תוכנית זו מסייעת לאותם נערים בעלי מוטיבציה ירודה לגיוס להגביר את רצונם ליטול חלק בשירות בצה"ל.

תוכנית זו מופעלת באמצעות עמותת "פורום קצינים למען קהילה" (קצינים יוצאי אתיופיה) ועמותת "אחרי". "פורום קצינים למען קהילה" מפעילה את התוכנית באשדוד ובאשקלון ואילו עמותת "אחרי" תפעיל את התוכנית בכל שאר היישובים שבהם פועל הפרויקט הלאומי.

במהלך שנת הלימודים נערכו שלושה מפגשים יישוביים אשר בהם נכללו מערך הרצאות, כנסים, דיונים ופעולות חוץ כגון: אימוני שטח, ביקור בבסיסי צה"ל, ומחנאות שדה. פעילות השטח התבצעה בקבוצות קטנות של 15-20 תלמידים.

במסגרת הפעילות ההורים הם חלק בלתי נפרד בתהליך העצמת ילדיהם לכן התקיימו מפגשי הורים – ילדים על מנת להקנות להם ידע ומידע בנושא.

תוכנית זו מעניקה למשתתפים: חשיפה לאפשרויות הקיימות במסגרת השירות הצבאי ושילובם בצה"ל, הגברת המוכנות הנפשית והפיזית לשירות צבאי, העצמת המודעות האישית של כל מתגייס לערכי מדינת ישראל ולמורשת הצבאית בדגש על זיקה והזדהות עם המדינה והצבא ובניית מודל לחיקוי עבור בני הנוער בדגש על מסלול פיקודי במהלך השירות הצבאי.

השנה החלה התוכנית לפעול בחודש מאי 2006, עיקר העבודה היה הערכות והתארגנות לוגיסטית לעבודה מול הגופים הפועלים ביישוב וכן במיפוי התלמידים ובניית הקבוצות בשטח לשנת הלימודים הנוכחית.

להלן טבלה המפרטת את מהלך הפעילות עד כה :

טבלה מס' 8: תוכנית הכנה לצה"ל

מס' משתתפים	"אחרי"	מס' משתתפים	"פורום קצינים למען קהילה"
100	קבוצות פיילוט בנתניה, באר-שבע מרכז נוער נא"ה	180	מפגש הורים
570	בניית 38 קבוצות לשנת תשס"ז	201	מפגש מייצג חילות
	בניית מערכי הערכה לתוכנית	180	ביקור בבית ספר שדה
	בניית מסגרת לשיתוף פעולה לשנת הלימודים	190	מפגש פאנל קצינים ומודל צו-ראשון

ג.4. מלגות לסטודנטים

אחד מהנושאים שעומדים בראש סדר העדיפויות של הפרויקט הלאומי של עולי אתיופיה הינו עידוד בני הקהילה להשתלב במוסדות להשכלה גבוהה. הענקת המלגות מהווה תמריץ עבור הסטודנטים להמשך הלימודים, להצליח ולהתבלט בעיקר בתחומים בהם ישנה דרישה בשוק העבודה.

לצורך חלוקת המלגות הוקמה ועדה ציבורית שחברים בה: נציג הסוכנות היהודית, נציג הפרויקט הלאומי, נציג פדרציית סיאטל ונציג ציבור. ועדה זו התכנסה מספר פעמים וקבעה את הקריטריונים הנ"ל:

- (א) סטודנטים שאינם זכאים לסיוע ממנהל הסטודנטים.
- (ב) סטודנטים הלומדים תוכנית מלאה או בהיקף של 12 שעות שבועיות לפחות.
- (ג) סטודנטים הלומדים לאחד מהמקצועות הבאים: תעודת הוראה B.Ed, רפואה, הנדסה, לימודים ב"שנקר" או ב"בצלאל".
- (ד) סטודנטים הלומדים לתואר שני בפסיכולוגיה. בנוסף התייחסה ועדת המלגות גם למצבו הכלכלי של הלומד ופעילותו הציבורית-חברתית.

בשנת 2005-2006 חולקו מלגות בשיתוף עם הסוכנות היהודית ל- 250 סטודנטים כאשר גובה המלגה לסטודנט הוא בממוצע כ- 1000 דולר. הסטודנטים אשר קיבלו את המלגות בטקס שנערך בחודש אפריל 2006, חתמו על התחייבות להתנדבות בקרב הקהילה בתוכניות השונות של הפרויקט הלאומי. לשם תיאום בין הסטודנטים ומקומות ההתנדבות וכן לשם ליווי הסטודנטים מונה רכז יוצא אתיופיה בחצי מישרה. במהלך שנת הפעילות שולבו כ- 107 סטודנטים מכלל מקבלי המלגות בתוכניות השונות של הפרויקט הלאומי בכל רחבי הארץ.

טבלה מס' 9: מספר הסטודנטים מקבלי מלגות ששולבו בקהילה ובתכניות של הפרויקט

מס' סטודנטים ששולבו			ישוב
התנדבות בקהילה	מרכזי נוער	סיוע לימודי והכנה לבגרויות	
	7	2	נתניה
	6	7	ירושלים
	7	4	אשדוד
	5	1	חדרה
1		2	קרית מלאכי
	3	2	קרית גת
	4		אשקלון
1		2	רמלה
	5		באר שבע
		3	עפולה
4	11		רחובות
	3		לוד
27			כלל ארצי
33	51	23	סה"כ

מלגות ייחודיות לסטודנטים לרפואה

הפרויקט הלאומי בשיתוף עם קרן Master Yanoff ופדרציית Lehigh Valley מעניקים מלגה ייחודית לסטודנטים לרפואה יוצאי אתיופיה. איתור הסטודנטים נעשה באמצעות יצירת קשר עם מדורי הסיוע באוניברסיטאות השונות ופרסום מודעה בהן. אותרו 4 סטודנטים לרפואה יוצאי אתיופיה אשר גובה המלגה שניתנה לכל אחד מהם היה 2500 דולר. המלגות הוענקו לסטודנטים הללו במסגרת הטקס שנערך באפריל 2006 במעמד אנשי ציבור ושותפי הפרויקט הלאומי.

ד. SPACE – נוער במצבי סיכון

1.ד. מרכזי נוער

הפרויקט הלאומי יזם הקמת מרכזי נוער בשכונות עתירות עולים לצורך השלמת החלל החסר. מטרת העל של התוכנית היא צמצום מימדי הסיכון והניתוק בקרב נוער עולה באמצעות הקמת מרכזי נוער לפעילות חברתית, הכוונה ותמיכה. בשנת תשס"ו פעלו 15 מרכזי נוער ו- 3 נמצאים בתהליכי הקמה. מרכזי הנוער נותנים מענה לכ- 1,000 בני נוער וממלאים 3 פונקציות עיקריות:

1. מניעת הידרדרות הנערים וצמצום תופעת העבריינות, האלימות וביטויים נוספים של קשיי הסתגלות.
2. התערבות והפניית הנערים לגופים מטפלים.
3. חיזוק הנערים והעצמה אישית וחברתית.

יעדי התוכנית:

- צמצום מספר המשוטטים.
- גידול היקף הייעוץ וההכוונה לגורמים מטפלים עבור בני הנוער.
- הרחבת היקף פעולות ההעשרה והעמקתה.
- הגדלת מספר המקבלים תמיכה רגשית.
- הגדלת מספר החוזרים למסגרות חינוך נורמטיביות.
- שיפור הדימוי העצמי ותחושת השייכות של בני הנוער לחברה ולקהילה.
- העמקת מעורבות ההורים בהכוונת ילדיהם.
- עלייה במספר המתגייסים לצה"ל.
- גידול מתמיד במספר המשתתפים בפעילות המרכז.

להלן טבלת נתונים לפי יישובים ומס' משתתפים:

טבלה מס' 9: מס' בני הנוער המשתתפים במרכזי הנוער

סה"כ משתתפים	יישוב
60	גדרה
110	קרית גת
70	רחובות
90	נתניה
172	באר שבע
92	לוד
290	חדרה
50	רמלה
934	סה"כ

המענים שניתנים באמצעות מרכזי הנוער התקיימו פעילויות מגוונות במהלך השנה שנועדו להעשיר את עולמם של הנערים ולחשוף אותם לתחומים מגוונים אשר ללא מענה זה באמצעות הפרויקט הלאומי לא היו נחשפים אליהם.

הפעילויות במרכזי הנוער התחלקו לפי סוגים

1. פעילות בתחום המחשבים – כיום המחשב הוא כלי תקשורת חיוני וללא ידע בסיסי בהפעלת תוכנות שונות, לא ניתן להתקדם ולפתח כישורים שונים. בכל מרכז ומרכז קיים חדר מחשבים מצויד במחשבים כולל תוכנות שונות כגון: הכרת המחשב, OFFICE, אינטרנט, שפות וכו'. בנוסף מתקיימים שיעורים לקבוצות וליחידים אשר מועברים באמצעות מדריכים מיומנים בני העדה.
2. פעילויות חברתיות: קורסים מגוונים – צילום, D.J, תקשורת, אומנות אתיופית, צופי ים ועוד – פעילויות חברתיות שונות הם גרעין בסיסי בכל מרכז נוער. פעילויות אלה מטרתן להעשיר את עולמם של הנערים, ליצור מודעות לתחומים מגוונים כגון: אקטואליה, מדע, טכנולוגיה, מעורבות חברתית ואומנות.
3. פעילות ספורטיבית – קט-רגל, כדורסל, כדורגל, אתלטיקה קלה, ריקוד ועוד – ידוע כי פעילות ספורטיבית מהווה דרך לפריקת מתחים מצטברים והפניית אגרסיות לטובת פעילויות חיוביות. נערים רבים מתעניינים בתחום הספורט ולכן באמצעות פעילויות אלה ניתן למשוך אותם למרכז הנוער ובכך למנוע שוטטות ברחובות ומעשי ונדליזם ואלימות.
4. סדנאות – במסגרת הפעילויות במרכזי הנוער נערכות סדנאות מגוונות בנושאים רבים. הסדנאות מטרתן להעשיר את בני הנוער וליצור דינמיקות קבוצתיות תוך ליבון ודיון בנושאים שנוגעים לחיי היום יום של בני הנוער. הסדנאות עוסקות בנושאים כגון: בריאות, חינוך מיני, מנהיגות צעירה וזהות אישית.
5. תוכניות חשיפה – מטרתן של התוכניות הללו היא לחשוף את הנערים לאפשרויות הקיימות בעולם הסובב אותם ובעיצוב תמונת עתידם. לטובת המחשת פעילויות אלה הנערים יוצאים לסיורי חוץ במסדות אקדמאיים, במפעלים, במוזיאונים, במוסדות שלטון וכד'. דוגמה: בעקבות תוכנית חשיפה שנערכה בחדרה נפתח קורס ליזמים צעירים ואחת מהתוצאות הייתה הפקת ספר אשר שמו "לגלות עולם" שכולל בתוכו מידע על מורשת יהודי אתיופיה, מנהיגיה, מאכליה וכו'. ספר זה נמכר בכ – 500 עותקים עד כה בעלות של 40 ₪ לעותק.
6. פעילות קיץ וחגים – בתקופות בהם בני הנוער אינם נמצאים במסגרות פורמאליות מתגייסים מרכזי הנוער לביצוע פעילויות שימנעו מבני הנוער לשוטט חסרי מעש ברחובות. שוטטות זו עשויה להוביל אותם להידרדרות, למעשי אלימות ועבריינות אשר נפוצים בקרב בני נוער בכלל.

הפעולות המבוצעות ע"י המרכזים הן:

- איתור (Reaching Out) - עובדי הנוער במרכז פועלים לאיתור נערים והגעתם למרכז. במקביל מקיימים עובדי הנוער פגישות עם בני נוער במטרה לחשוף בפניהם את פעולות המרכז ותרומתם האפשרית.
- מעורבות הורים - במקביל לאיתור הנערים מתקיימות פגישות ושיחות עם הורים וגופים השותפים לתוכנית כדי להביאם למודעות לפעילות ולהגביר מעורבותם.
- חוגי העשרה - המרכז מקיים מגוון חוגי העשרה בהתאם לצרכי הנערים ומאפייני היישוב, במסגרת ההעשרה יחשפו הנערים לתחומים שונים שיחזקו את ביטחונם העצמי והרחבת האופקים.
- טיפול - הצוות המקצועי של המרכז מפנה את הנערים הזקוקים לכך לגורמים המטפלים שיוכלו לתת מענה לצרכים. הצוות עוקב מקרוב אחר התקדמות הטיפול ופועל לשילובו של הנער במסגרת. הצוות מלווה את הנער גם לאחר כניסתו למסגרת.
- ייעוץ והכוונה - הצוות קשוב לצרכיו ורצונותיו של קהל היעד ומייעץ לבאי המרכז ע"פ הצורך.
- איגום משאבים - צוות המרכז פועל לאיגום פעילויות ומשאבים של כל השותפים ביישוב כדי לנצל בצורה אפקטיבית את המשאבים המושקעים ביישוב לטובת הנערים.

השלבים בהקמת המרכז ביישוב:

1. בחירת גוף מפעיל – לצורך בחירת הגופים המפעילים הוקמה ועדת מכרזים שכללה את כל השותפים של הפרויקט הלאומי. לאחר פרסום המכרז כחוק התכנסה ועדת המכרזים לצורך קביעת קריטריונים שעל פיהם יבחנו המועמדים בהתאם לכישוריהם ובהתאמה לתוכנית הנדרשת.
2. בחירת מנהל למרכז הנוער – תפקידו המרכזי של מנהל מרכז הנוער הינו לנהל את המרכז ברמה ניהולית ארגונית. המנהל נבחר מתוך מסי' מועמדים אשר הגישו מועמדות לתפקיד באמצעות ועדה משותפת עם משרדי הממשלה, נציגי הקהילה ונציגי הפרויקט הלאומי.
3. בחירת מדריכי הנוער – תפקידם העיקרי הוא לבנות מערך פעילות במרכז הנוער ולקיים שיחות אישיות וקבוצתיות עם בני הנוער. מדריכי הנוער מסיירים לפחות פעמיים בשבוע ברחבי היישוב לצורך איתור נערים והנגשת שירותי המרכז לנערים הללו.
4. שיבוץ אנשי מקצוע – חלק מהצוות המוביל במרכז הנוער הינם אנשי מקצוע בתחום הטיפול, כגון: עובדים סוציאליים, אקדמאים בתחום הקרימינולוגיה וכו'. יש לציין כי צוות זה עיקר פעילותו אבחון והפניית הנערים לגורמים המוסמכים המטפלים.

מערך פעולה היישובי:

- בכל יישוב פועל מרכז נוער של הפרויקט הלאומי וכן ועדת נוער יישובית. וועדה זו, המורכבת מכל הגורמים הפועלים לקידומו של הנוער ביישוב, פועלת ל:
- בניית תוכנית עבודה ואישורה וכן איתור צרכים של קהל היעד בצורה מקצועית.
  - תיאום בין הגורמים המעורבים השונים למיקסום תועלת התוכניות המופעלות לטובת קהילת יוצאי אתיופיה, זאת על מנת למנוע כפל תוכניות ובזבוז משאבים.
  - הועדות מהוות כלי מעקב ובקרה על אופן הפעלת התוכניות כולל התנהלותן ותהליך יישומן ברמת השטח.
  - הפקת לקחים וסיעור מוחות כדי לפתח את התוכניות ולהעלות את אפקטיביות התוכניות.

מערך פעולה ארצי:

1. ועדת נוער ארצית – בוועדת הנוער הארצית חברים נציגי משרד הקליטה, משרד החינוך, משרד הרווחה, קידום נוער, נציגות הארגונים של יוצאי אתיופיה, מרכז ההיגוי של עולי אתיופיה וגופים רלוונטיים אחרים. הוועדה תפעל ליישום התוכנית וליצירת סנכרון מידע מהשטח למטה. ע"י סנכרון זה ידונו בוועדה לגבי כל יישוב ויישוב בנפרד על מנת להתאים את צרכי היישוב לאופי מרכז הנוער הקיים בו.
2. רכז תוכניות ארצי ונציגי משרדי ממשלה – על מנת להעביר מידע ביעילות ולהפעיל את מנגנון הוועדה, רכז התוכניות הארצי מהווה חוליית קשר עם משרדי הממשלה השונים. לצורך יעול העברת המידע יש למנות נציג מכל משרד שיהווה איש קשר עם הפרויקט הלאומי.

*הערכה ומדדי הצלחה: ראה נספח מס' 1 – ממצאי הערכה ראשונית של מכון ברוקדייל.

2.4. תוכנית מניעת שימוש באלכוהול ובסמים בקרב נוער יוצא אתיופיה

תוכנית מניעת שימוש באלכוהול ובסמים בקרב בני נוער יוצאי אתיופיה והוריהם כללה הפעלת 5 קבוצות נוער ו-5 קבוצות הורים ב-5 ישובים (באר-שבע, גדרה, רחובות, נתניה וחדרה). סה"כ לקחו חלק בתוכנית 128 נערים והורים. (ראה טבלת נתונים).

מטרת התוכנית היא מניעה וצמצום השימוש לרעה באלכוהול ובסמים ברמות שונות בקרב בני הנוער. תוכנית זו הופעלה על ידי עמותת "אפשר" במימון משותף של הפרויקט הלאומי, השירות להתמכרויות במשרד הרווחה, והרשות הלאומית למלחמה בסמים.

לתוכנית שותפים השירות לנערה במצוקה והשירות לנוער ולצעירים במשרד הרווחה, היחידה לתכניות מניעה והתמכרויות בשירות הפסיכולוגי ייעוצי במשרד החינוך ומחלקת הרווחה במשרד לקליטת עלייה.

תוכנית זו מלווה ע"י ועדת היגוי ארצית וועדות היגוי יישוביות ע"פ היישובים בהם פעלה התוכנית.

הפעילות במהלך השנה כללה :

הכנה - בהתאם לתוכנית כל זוג מנחים, למעט בנתניה, ערך 2 מפגשי הכנה לגיוס נערים, לראיונות אישיים ולהיערכות לקראת הפעילות. בחלק מהמקומות נערכו ישיבות עם אנשי המקצוע השותפים בישוב לקביעת המשתתפים בפעילות, קביעת מקום הפעילות וחלוקת האחריות בין כל הגורמים.

הנחייה - הפעילות החלה במרבית המקומות בחודש פברואר. בשלב ראשון, על פי התכנית, החלו הקבוצות לנערים. ההכנות לקבוצות הורים התקיימו במקביל והחלו את המפגשים בחודש מאי.

הדרכה - בכל ישוב ניתנה הדרכה למנחים. ההדרכה החלה טרם הפעילות וזו נמשכה בהתאם לצורך.

השתלמויות - ההשתלמויות למנחים היוו חלק בלתי נפרד מהתוכנית עצמה. 3 ימי השתלמויות נערכו במהלך הפעלת התוכנית.

להלן נתונים לגבי מספרי המפגשים והמשתתפים בכל היישובים בהם פעלה התוכנית :

טבלה מס' 10 : תוכנית מניעת אלכוהול וסמים בקרב בני נוער יוצאי אתיופיה

חדרה	באר שבע	רחובות	גדרה	נתניה	
נערים	נערים	נערים	נערות	נערות	
15 - 12	15 - 13	16 - 14	15 - 14	13 - 12	גיל
9	11	13	13	18	מס. משתתפים/ות
7 - 3	7 - 5	9 - 5	8 - 6	12 - 10	מס. ההורים
2	ביקורי בית 1 +	2	2	4	מס. מפגשי הכנה לנערים/ות
1 הכנה + ביקורי בית	2 ביקורי בית	1 הכנה + ביקורי בית	2 ביקורי בית	3 ביקורי בית	מס. מפגשי הכנה להורים
15	16	18	15	15	מס. מפגשי נוער
5	7	6	7	6	מס. מפגשי הורים
-----	3	2	4	5	מס. מפגשים משותפים

מסקנות

1. מבנה התוכנית הוכח כנכון: 15 מפגשים לנערים/ות, 7 מפגשים להורים, 3 מפגשים משותפים + מפגשים חווייתיים.
2. החשיבה להתחיל את מפגשי ההורים רק לאחר התגבשות קבוצת הנערים/ות הוכחה כנכונה.
3. למפגשי ההכנה לנערים/ות וביקורי הבית לגיוס ההורים חשיבות מהותית בהצלחת התוכנית.

המלצות מגוף מפעיל

- ניתן לקיים מפגשים משותפים מרגשים בין נערים/ות להוריהם שבהם נוצרת הדברות על קשיים ובעיות. במפגשים מסוג זה ניתן ליצור תקשורת המגשרת בין עולמם של ההורים לבין עולמם של ילדיהם.
- קיימת היענות רבה מצד בני נוער יוצא אתיופיה להשתתף בתוכנית אשר עוסקת במניעת שימוש באלכוהול ובסמים ומשלבת תכנים העוסקים בגיל ההתבגרות.
- למרות ההתנגדות הראשונית בקרב בני הנוער להשתתפות ההורים קיימת מוכנות ופתיחות לצורך במפגשים משותפים ההולכת ומתגברת ממפגש למפגש.
- קיים רצון רב מצד ההורים לקיים מפגשים משותפים עם ילדיהם ולרכוש כלים להתמודדות עם בעיות המתעוררות בגיל ההתבגרות.

לאור הצלחת התוכנית וההדים הרבים שעוררה בקרב בני הנוער, קיימת חשיבות רבה ליצירת המשכיות ורצף של התוכנית בישובים בהם היא הופעלה בהצלחה, במטרה לאפשר הפנמת התכנים והטמעתם בתהליך ארוך-טווח.

ה. SPACE - בניית קהילה

ה.1. הכשרת ועדות היגוי יישוביות

הפרויקט הלאומי של יוצאי אתיופיה בהעצמת הקהילה כדבר מרכזי בעשייה היום יומית ורואה בנציגות הארגונים יוצאי אתיופיה שותפה מרכזית שמשמשת קשר בין הנציגות הארצית לנציגות המקומית. הנציגות מורכבת מארגונים ועמותות ארציות יוצאי אתיופיה ונציגים אזוריים.

נציגי הקהילה המקומית מקבלים מינוי לועדות ההיגוי היישוביות כאשר בן הקהילה הינו סגן יו"ר הוועדה שנבחר בבחירות מקומיות ו-50% מתוך נציגי הוועדה גם הם בני הקהילה. אנו מאמינים כי חיזוק והעצמה שלהם יביא להצלחת הפרויקט ולשילובם המוצלח של הנציגים בתוך הקהילה בתפקידי הנהגה. לצורך זה תוקצבה תוכנית הכשרה שמופעלת על ידי נציגות הארגונים יוצאי אתיופיה.

הכשרות הנציגות מסייעות לבני הקהילה בהתמודדות עם מערכות השלטון המקומי והארצי באמצעות מתן כלים מקצועיים ומיומנויות כדי למקסם את יכולתם והשפעתם במסגרות אלה.

תוכנית ההכשרה כוללת:

10 מפגשים לכול קבוצת פעילים/חברי וועדה בכול יישוב בנושאים מגוונים: חשיפה והיכרות עם התוכנית והפרויקט הלאומי, היכרות עם מושג הקהילה, בירור המושג נציג ציבור, בניית חזון קבוצתי ותכנון פרויקט קהילתי.

3 מפגשים ארציים בנושא התמודדות והשפעה על מקבלי החלטות ברמה יישובית וארצית.

התוכנית תרמה ל:

א. ביסוס מודעות והבנה בקרב הפעילים והגורמים הקהילתיים לגבי תפקידם, מקומם ותרומתם של בני הקהילה האתיופית בפרויקט הלאומי ובוועדות ההיגוי היישוביות.

ב. רכישת כלים ומיומנות להשתתפות פעילה ויוזמת במסגרת וועדות ההיגוי היישוביות של הפרויקט הלאומי.

ג. העלאת צרכי הקהילה על סדר היום של רשות העיר.

להלן טבלה המייצגת תמונת מצב ע"פ יישובים ומספרי משתתפים:

טבלה מס' 11: תוכנית הכשרת וועדות היגוי יישוביות

הערות	מס' משתתפים	מס' מפגשים	יישוב
המפגשים הסתיימו	15-18	6 מפגשים	1. אשקלון
המפגשים הסתיימו	10-14	10 מפגשים	2. רמלה
המפגשים הסתיימו	13-15	10 מפגשים	3. לוד
נוכחות לא קבועה	5-10	4 מפגשים	4. קריית גת
בתהליך	15	1 מפגש	5. אשדוד
בתהליך	4-8	3 מפגשים	6. באר שבע
2 קב' הסתיימו ושלישית בתהליך	13-6	15 מפגשים	7. בית שמש-מורחב
	18-15		
	22-20		

המלצות:

- מתבקש המשך חיזוק הוועדה היישובית של חברי ועדת ההיגוי של יוצאי אתיופיה.
- סגני יו"ר הפרויקט הלאומי ביישובים ייקחו חלק פעיל בנציגות הארצית, הן בפעילויות והן בקבלת החלטות.
- יש לתקצב מימון רב שנתי עבור משתתפי הקורס ליוזמות קהילתיות התנדבותיות ביישוב למען הקהילה.

ה.2. מנהיגות מוניציפאלית

תוכנית המנהיגות המוניציפאלית היא פרי יוזמה של נציגות הארגונים יוצאי אתיופיה ומופעלת באמצעותה בשיתוף עם מרכז השלטון המקומי. תוכנית זו ארצית ומיועדת להקנות ידע וניהול יישומי לפעילים ונציגים המתעתדים לפעול בשלטון המקומי בישראל.

בתכנית הלימודים משולבים שני היבטים עיקריים :

1. יישום תיאוריות ומודלים מנהליים כלכליים שפותחו בעולם הרחב.
2. ניתוח השלטון המקומי בישראל, מעמדו ובחינת מערכות היחסים בין השלטון המרכזי לבין התחיקה הכללית והמוניציפאלית, ממנה נשאבות סמכויותיו.

בתוכנית משתתפים 43 יוצאי אתיופיה שממלאים תפקידים שונים הן בקהילה והן ברשויות המקומיות. מתוכם 3 חברי מועצה ברשויות. עד כה התקיימו 40 מפגשים.

מטרות התכנית:

- א. להקנות ראייה כוללת של המערכת הניהולית בשלטון המקומי שתאפשר הבנת תהליכים פוליטיים, ניתוחם ויכולת יישום לשיפור ובניית המערכת בה פועל המינהל.
- ב. להקנות מיומנויות ניהוליות ראשוניות הן ברמה האסטרטגית והן ברמה החשיבתית לתפקוד איכותי ברשות המקומית ולשיפור היכולת הניהולית האישית.
- ג. הכשרת נציגים יוצאי אתיופיה ופעילים בולטים בהנהגת רשויות מקומיות ובתפקידים מקצועיים, כך שימלאו את תפקידם באפקטיביות ברשות המקומית ומול הקהילה.
- ד. פיתוח רשת פעילים ברמה המקומית, הקשורה לנציגות הארגונים הארציים, ומהווה מקור לסיוע וגיבוי הדדי ותשתית לניהול פעילות ציבורית ברמה היישובית, המחוזית והארצית.

אנו מאמינים ששילובם של יוצאי אתיופיה כחברי מועצה ברשויות מקומיות ייתן כוח השפעה לחלוקת משאבים ולשמירת אינטרסים של הקהילה.

ה.3. פיתוח מנהיגות שכונתית

תוכנית זו הופעלה בשנה שעברה בנתניה כפיילוט. בעקבות הצלחתה הורחבה ליישובים נוספים. מופעלת באמצעות עמותת "ידיד" בשכונות עתירות עולי אתיופיה ביישובים בהם פועל הפרויקט הלאומי.

מבנה התוכנית:

1. הקמת 18 קבוצות של ועדים שכונתיים בשבעה יישובים.
2. קיום 10 מפגשים, בני שלוש שעות למפגש.
3. מספר משתתפים 15 עד 20.

מטרות התוכנית:

1. הגברת מעורבות בקרב הפעילים ברמת הקהילה ורמת היישוב.
2. העלאת מודעות המשתתפים לנושא מעורבות חברתית והתנדבות.
3. מתן כלים ומיומנויות לפעילים בנושאים כגון: מנהיגות, משא ומתן, זיהוי צרכים ועוד.
4. עידוד עבודה משותפת בין ארגונים.
5. לאפשר לפעילים להשתתף בקבלת החלטות.

להלן טבלה המתארת מס' קבוצות, מס' משתתפים ע"פ יישוב ומגדר:

טבלה מס' 13: תוכנית מנהיגות שכונתית

גברים	נשים	מס' משתתפים	מס' קבוצות בפועל	יישוב
23	6	29	3	באר-שבע
13	6	19	2	קרית-גת
-	-	-	0/3	אשקלון
29	9	38	2/4	אשדוד
21	-	21	1/1	לוד
29	7	36	2/3	נתניה
16	-	16	1/2	חדרה

הישגים

1. מהמשוב שאנו מקבלים מהמשתתפים הם מביעים את שביעות רצונם מהתוכנית. בעקבות זאת נוכחות המשתתפים גבוהה במפגשים.
2. מעורבות הפעילים האישיים והקבוצתית מהווה תשתית לדיון קהילתי בנושא דילמות וקשיים.
3. נוצרה הזדמנות להרחיב עוד כוחות מתנדבים שיכולים לסייע לנציגות המקומית להשתתף בועדות השונות ביישוב.
4. תכני המפגשים חיזקו את היכולת של הפעילים לייצג את הקהילה ולהשתתף בפעילויות שכונתיות.
5. בעקבות הקורס עלתה המודעות להתנדבות בקרב המשתתפים.

1. ועדות מקצועיות

במסגרת מחויבותו של הפרויקט לעבוד בשיתוף פעולה הדוק בין משרדי הממשלה ובין הנהלת צוות הפרויקט הלאומי, מתקיימות ועדות מקצועיות ברמה ארצית ויישובית.

1.1. ועדות ארציות

א. ועדה לסיוע לימודי והכנה לבגרויות – ועדה זו מביאה את כל הגופים שעוסקים בסיוע לימודי והכנה לבגרויות לילדי עולים מאתיופיה. ועדה זו מנוהלת ע"י יושב ראש, מר עמיהוד בהט, מנהל גף קליטת עלייה במשרד החינוך. חברים בוועדה: הג'וינט, משרד הקליטה, מכון ברנקו וייס, מרכז ההיגוי, החברה למתנ"סים, אגף שח"ר ועוד.

ב. ועדה ארצית לנוער במצבי סיכון.

ג. פורום הורים ארצי.

במהלך השנה פעלו ועדות ארציות בתחום הנחיית הורים ונוער במצבי סיכון. הרכב הועדות הללו מבוסס על הגופים המקצועיים העוסקים בתחום כולל משרד הקליטה, משרד החינוך (מפקחי קל"ע, מפקחים מחוזיים), מנהלי אגף החינוך ברשות, קידום נוער, משרד הרווחה, נציגי הקהילה, ג'וינט, הסוכנות היהודית והגופים המפעילים.

הועדות הארציות התכנסו מספר פעמים השנה ועסקו בעיקר בקביעת תכני הפעילות, אוכלוסיית היעד ויישום ההחלטות בשטח.

מטרות הועדות הן:

1. בניית תוכנית עבודה ואיתור צרכים של הקהילה בצורה מקצועית.
2. תיאום בין הגורמים המעורבים השונים למיקסום תועלת התוכניות המופעלות לטובת קהילת יוצאי אתיופיה, זאת על מנת למנוע כפל תוכניות ובזבוז משאבים.
3. הועדות מהוות כלי מעקב ובקרה על אופן הפעלת התוכניות כולל התנהלותן ותהליך יישומן ברמת השטח.
4. הפקת לקחים וסיעור מוחות כדי לפתח את התוכניות ולהעלות את אפקטיביות התוכניות.

2.1. ועדות יישוביות

קיימים ארבעה סוגי ועדות עיקריות המתכנסות כשלוש פעמים בשנה:

1. ועדות היגוי יישוביות – ועדות אשר בראשן עומד ראש העיר ותחתיו סגני יו"ר הפרויקט הלאומי ביישובים השונים. ועדות אלה מורכבות מ-50% בני הקהילה ו-50% השותפים השונים ביישוב.
2. ועדות מעקב מקצועיות בתחום הסיוע הלימודי – ועדות אלה בראשן עומד מנהל אגף החינוך והן מורכבות מכל הגורמים הפועלים ביישוב בתחום הסיוע הלימודי: מנהלי בתי הספר, מפקחות קל"ע, נציגי הקהילה, הגוף המפעיל והשותפים השונים.
3. ועדות נוער – ועדות אלה קובעות את תכני הפעילות במרכזי הנוער השונים על פי הנחיות ועדת הנוער הארצית ושילוב המשתתפים השונים מבחינת איגום משאבים.
4. ועדות הנחיית קבוצות הורים - ועדות אלה מסייעות למיפוי הצרכים ביישוב ומיפוי תוכניות בתחום תוך איגום משאבים והגדרת קהל היעד בהתאם למצאי התוכניות ביישוב.

רכזי שטח ומנהלי מוקדי קליטה - לפעולתן של ועדות הנוער היישוביות, יהיה אחראי רכז שטח של הפרויקט הלאומי ומנהלי מוקדי קליטה – הרכזים ומנהלי מוקדי קליטה מהווים הזרוע המבצעת של מדיניות הנהלת הפרויקט הלאומי. תפקידיהם העיקריים הם: פיקוח ובקרה על הגופים המפעילים ביישוב אשר באחריותם, דיווח שוטף וקשר עם המטה וריכוז ותיאום בין הגורמים השותפים ביישוב בראייה הוליסטית. במקומות בהם אין רכזי שטח מבצעים את תפקידם מנהלי מוקדי קליטה.

ז. קשרי חוץ ומשלחות

ז.1. קשרי חוץ

בשנת 2006 נחשף הפרויקט הלאומי בצורה רחבה במיוחד הודות למאמצי ה-UJC להעלות את המודעות של הפדרציות בעולם לקמפיין ה-Operation Promise.

הפרויקט הלאומי וה-Operation Promise:

ב-2005 השיק ה-UJC את קמפיין ה-Operation Promise. מטרת הקמפיין היו:

1. לסייע בהעלאת כל יהודי אתיופיה לישראל.
2. לסייע לעולי אתיופיה בקליטתם בארץ.
3. לסייע לקהילת יוצאי אתיופיה הותיקה והחדשה בישראל.

הפרויקט הלאומי וקמפיין מגבית החירום לצפון (IEC):

כאשר פרצה מלחמת לבנון השנייה ביולי 2006, נדרשה תגובה מהירה עבור צרכי קהילת יוצאי אתיופיה בתחומים הלימודי, החברתי והרגשי. הרבה מקרי אלימות בקרב בני נוער יוצאי אתיופיה הגיעו לכותרות העיתוניים וגל מקרי אלימות חמורה במשפחה גבר. הלחץ בקרב הקהילה התגבר, הן בשל המלחמה והן בשל אי הסדר ששרר בעקבות המעבר הבין תרבותי שחווים בני הקהילה. דרכי הסיוע לאחר סיום המלחמה היו לקויים וחסרי השפעה.

הפרויקט הלאומי הציע להרחיב את הסיוע והשפעתו במסגרת תוכנית SPACE לאוכלוסיית היעד – גילאי 13-18 – ולהוריהם. השותפות הייחודית בין נציגות קהילת יוצאי אתיופיה והפרויקט הלאומי אפשרה זיהוי הצרכים באופן מיידי.

בעזרת קמפיין מגבית החירום לצפון התארגן הפרויקט הלאומי להפעיל את תוכנית SPACE ברמה ארצית ובנוסף להגיע לקהילות ביישובי הצפון, הזקוקות לסיוע. כתוצאה מהמימון יוכל הפרויקט הלאומי להמשיך לסייע לקהילות בצפון לא רק באמצעות תוכנית SPACE אלא גם באמצעות העסקת עובדים סוציאליים, העסקת עובדי נוער וסדנאות למניעת אלימות במשפחה.

ז.2. משלחות

החל מספטמבר 2005 ועד אוגוסט 2006 אירח הפרויקט הלאומי כ-100 משלחות בתיווכו של ה-UJC. משלחות אלה מייצגות פדרציות ואנשים פרטיים מעשרות קהילות ברחבי העולם. המשלחות היו מגוונות – בחלקן היוו חלק מביקורי אח"מים ובחלקן היו מגה-משלחות. המשלחות המיוחדות יותר עסקו בפעילויות כדון: בניית בתי כפר אתיופיים ייחודיים, הלחנה וביצוע של שירי היפ-הופ ועבודות גינון.

ח. אתגרים

הפרויקט הלאומי ניצב בפני מס' אתגרים לקראת שנת הפעילות הבאה:

1. למרות ההתרחבות והגידול התקציבי של הפרויקט לשנת הלימודים 2006/7 עומד בפנינו אתגר לגייס את הממשלה והתורמים להמשך מימון לטווח ארוך.
  2. בתום שנתיים מאז השקת תוכניות SPACE במסגרת הפרויקט הלאומי, ניתן לראות את ההתרחבות והגידול התקציבי שדורש בצורה משמעותית גידול מקביל בכוח אדם שמלווה ומפקח על התוכניות שפועלות בשטח. במצב הנוכחי ובכוח אדם הקיים אין באפשרות הפרוייקט לבצע את הפיקוח והליווי הנדרשים.
  3. חיזוק שיתוף פעולה עם מנהלי בתי הספר וצוות המורים – למרות שיש שיפור בקבלת תוכנית הסיוע הלימודי וההכנה לבגרויות, עדיין נדרש חיזוק שיתוף הפעולה עם מנהלי בתי הספר וצוות המורים.
  4. אוכלוסיית היעד במרכזי הנוער – תוכנית מרכזי הנוער מיועדת לנערים בגילאי 13-18 – התברר כי מגיעים למרכז הן נערים מתחת לגיל 13 והן נערים/חיילים מעל גיל 18 אשר לעיתים מוגדרים כעריקים. התמודדות זו מלווה אותנו כבר שנתיים ועדיין אין לה פתרון.
  5. תלמידי טכנולוגיה – אלו תלמידים שנכללים בתוכנית SPACE אך התוכנית הרגילה אינה מותאמת עבורם. כיום אנו מפתחים תוכנית ייחודית עבורם.
  6. חיזוק שיתוף הפעולה עם הרשויות - הפרויקט העמיד משאבים להקמת המרכזים לעולי אתיופיה בישובים השונים אך ישנם ראשי רשויות שאינם נותנים עדיפות במתן מבנה ראוי עבורו.
- אנו רוצים לסיים דו"ח זה בנימה אופטימית על כך שכל השותפים שהתחייבו לממן את הפרויקט ולתמוך בו גם יבטיחו את קיומו העתידי.